

збірник Національної академії наук України і Служби безпеки України «Державна безпека України». - 2011. – № 20. – С. 104-109.

3. Драний В.В. Кримінально-правова характеристика фінансування тероризму дис... канд. юр. наук: 12.00.08 / Драний Валерій Вікторович. - К., 2013. – 183 с.

4. Актуальні методи, способи та фінансові інструменти фінансування тероризму та сепаратизму.– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/site_docs/2014/20141229/tipolog2014.pdf.

References:

1. On Fighting Terrorism: Law of Ukraine on March 20, 2003 № 638-IV // Supreme Council of Ukraine (BD). - 2003. № 25. Art. 180.

2. Shamar A. "Financing of Terrorism" - "terrorist financing": the ratio of the concepts and their understanding for application in law enforcement / AV Shamar // Scientific and practical collection of the National Academy of Sciences of Ukraine and the Security Service of Ukraine "State Security of Ukraine". 2011. - № 20. - P. 104-109.

3. VV Lath Criminal legal description of terrorism financing dis ... candidate. jur. Sciences: 12.00.08 / Lath Valery. K., 2013. - 183 p.

4. Recent methods, techniques and financial instruments terrorist financing and separatyzmu.- [electronic resource]. - Access: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/site_docs/2014/20141229/tipolog2014.pdf

Рецензент: кандидат юридичних наук, доцент Сорока Л.В.

УДК: 351.746.1: 343.985

Хараберюш О.І.,

кандидат юридичних наук

заступник начальника головного відділу

Служби безпеки України в Донецькій області

**НЕГЛАСНІ СЛІДЧІ (РОЗШУКОВІ) ДІЇ У ПРОТИДІЇ КОНТРАБАНДИ:
ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ**

У статті розглядаються чинники введення в кримінально-процесуальне законодавство негласних слідчих (розшукових) дій. Визначаються окремі проблеми використання оперативно-технічних засобів щодо протидії контрабанді.

Ключові слова: контрабанда, оперативно-розшукова діяльність, кримінальне провадження, негласні слідчі (розшукові) дії.

Хараберюш А.И.,

кандидат юридических наук

заместитель начальника главного отдела

Службы безопасности Украины в Донецкой области

**НЕГЛАСНЫЕ СЛЕДСТВЕННЫЕ (РОЗЫСК) ДЕЙСТВИЯ В
ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ КОНТРАБАНДЕ: ПРОБЛЕМЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ**

В статье рассматриваются факторы введения в уголовно-процессуальное законодательство негласных следственных (розыскных) действий. Определяются отдельные проблемы использования оперативно-технических средств для противодействия контрабанде.

Ключевые слова: контрабанда, оперативно-розыскная деятельность, уголовное производство, негласные следственные (розыскные) действия.

Haraberyush O.I.,

Doctor of Law, Deputy Chief of Department

Security Service of Ukraine in Donetsk region

**COVERT INVESTIGATOR (SEARCH) AT COUNTERACTING
SMUGGLING: PROBLEMS OF USE**

In article introduction factors in the criminally-remedial legislation of private investigatory (search) actions are considered. Separate problems of use of operating-technical means for counteraction to contraband are defined.

Background is that in order to ensure the operational units of law enforcement agencies in combating smuggling in the conditions present important issue is the implementation of scientific research to address the problems, including problems conducting covert investigative (detective) of action.

It should be noted that the adoption of the Criminal Procedure Code number search operations stipulated by Article 8 of the Law (in accordance with Chapter 21, Code of Ukraine), referred to the covert investigation (search) and acts carried out solely on the basis of decisions of the investigating judge.

As you can see, there was a mix of operational and criminal procedural functions in the investigation of a criminal case that, according to some experts, is not only unnatural but also dangerous, because the criminal process was both transparent, competitive and secret.

State scientific research. The position of many academics and practitioners in the criminal process and operational activities are always based on the absolute inadmissibility of the possible existence of a state of law in a situation where authorized by the authorities allegedly obtained evidence in criminal proceedings in nonjudicial form.

The conclusions are that combating trafficking law enforcement requires the use of operational techniques in NSRD (OTZ) to be held entities defined by law, if established regulations regarding the grounds and in compliance with constitutional rights and freedoms, licensed and certified means secret information.

Keywords: contraband, operatively-search activity, a criminal proceeding, private investigatory (search) actions.

Актуальність проблематики. Для забезпечення ефективної діяльності оперативних підрозділів правоохоронних органів щодо протидії контрабанді в умовах сьогодення важливим питанням є здійснення наукового пошуку щодо вирішення проблем, серед яких є проблеми проведення негласних слідчих (розшукових) дій (далі – НСРД) [1, с. 5]. Слід зазначити, що з прийняттям чинного Кримінального процесуального кодексу низка оперативно-розшукових заходів, передбачених статтею 8 Закону (відповідно до Глави 21 КПК України), віднесені до негласних слідчих (розшукових) дій та здійснюються виключно на підставі ухвали слідчого судді [2, с. 6].

Як бачимо, відбулося поєднання оперативно-розшукової та кримінально-процесуальної функцій у розслідуванні кримінальної справи, що, на думку ряду експертів, є не тільки неприродним, а й небезпечним, через те, що кримінальний процес став одночасно гласним, змагальним і таємним.

Ступінь наукової розробки проблематики. Позиція багатьох науковців і практиків у галузі кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності завжди базувалася на безумовній неприпустимості самої можливості існування у правовій державі ситуації, коли уповноважені на те органи нібито отримують у кримінальному провадженні докази в непроцесуальній формі. На це неодноразово вказували відомі українські науковці О.М. Бандурка [3], Е.О. Дідоренко, Б.Г. Розовський [4] та окремі російські вчені В.М. Мешков, А.Н. Соколов [5]. Питання «процесуалізації» оперативно-розшукової діяльності в останні роки розглядали у своїх наукових працях такі науковці, як В.О. Глушков, Д.Й. Никифорчук, В.Л. Ортинський, М.А. Погорецький, В.Д. Пчолкін, І.В. Сервецький, Є.Д. Скулиш та інші. Однак принципові питання щодо використання ОТЗ та НСРД для протидії контрабанді потребують окремого розгляду.

Мета статті - розглянути підстави, які сприяли включенню по суті оперативно-розшукових заходів у кримінальний процес і визначити, які існують загальні проблеми щодо використання НСРД (ОТЗ) у протидії контрабанді.

Виклад матеріалу. Ідея процесуального використання в досудовому розслідуванні оперативних засобів абсолютно не нова [6, с. 186] і стосується, в першу чергу, введення в кримінально-процесуальне законодавство так званих «спеціальних» слідчих дій, що є аналогом, передбачених Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» і здійснюваних на практиці, оперативно-розшукових (оперативно-технічних) заходів. Цьому сприяла як відсутність необхідної й адекватно сформованої законодавчої бази щодо протидії злочинності й існуюча до останнього часу її невпорядкованість, так і неминуче в перехідний період різке зниження ефективності роботи правозахисних структур [5, с. 71], як ми бачимо, в тому числі і оперативних підрозділів правоохоронних органів, які здійснюють протидію контрабанді. Останнє було обумовлено дуже різким падінням професійної кваліфікації працівників правоохоронних органів, невідповідністю наявної криміногенної ситуації матеріально-технічному забезпеченню правоохоронних органів, а також корінними змінами у кримінальному процесуальному законодавстві.

Вивчення досвіду інших країн дає можливість правильно оцінити результати використання в законному порядку правоохоронними органами, насамперед України, «спеціальних» слідчих дій. Так, за офіційними даними, у ряді країн Європи (Великобританія, Німеччина, Франція, Нідерланди, Данія, Бельгія, Швейцарія, Греція й ін.) вже наприкінці 80-х – початку 90-х років ХХ століття в кримінально-процесуальному законодавстві були передбачені нові, як їх назвали, «спеціальні» («особливі») слідчі дії. Щодо їхньої значимості й ефективності свідчать, наприклад, результати соціологічного опитування серед французьких суддів, що незалежно один від одного заявили, що не менш 30% доказів, на які вони посилаються у своїх вироках, добуті саме цими «спеціальними» слідчими діями [5, с. 72]. Отже, ми бачимо, що їх впровадження на 1/3 підвищило ефективність протидії злочинності.

Певні напрацювання у використанні спеціальних слідчих дій мають у Латвії. Латвійський сейм прийняв законопроект щодо доповнення КПК новою главою. Глава 11 «Слідчі дії, що здійснюються в особливому порядку» складається з 25 статей. Усього в розробленому доповненні кримінально-процесуального закону Латвії передбачено дванадцять слідчих дій, здійснюваних в особливому порядку [5, с. 72-73].

З наведеного вище ми бачимо певну аналогію між спеціальними слідчими діями і НСРД, що зазначені в главі 21 КПК України і проводяться у випадках, якщо інформацію про злочин і особу, що його вчинила, неможливо одержати іншим способом [7, гл. 21]. У цьому ж контексті звернемо увагу на те, що ці норми чинного КПК України мають багато загального зі змістом спеціальних слідчих методів і прийомів, визначених у підрозділі 3.7 Довідкового посібника з кримінального судочинства, підготовленого у 2007 році відділом стратегічних питань поліцейської діяльності Управління Генерального Секретаря Організації з Безпеки і Співробітництва в Європі (ОБСЄ) [8, с. 40]. У цій частині, ми бачимо, українське законодавство у певній мірі відповідає вимогам міжнародних стандартів щодо забезпечення верховенства права і законності в кримінальному провадженні.

Однак, варто зауважити, що правові норми глави 21 КПК України, які надають можливість слідчим провадити у кримінальній справі розшукові дії, не враховують специфіки теоретичної і практичної підготовки працівників слідчих підрозділів,

професійні навички яких, безсумнівно, відрізняються від теоретичної та практичної підготовки працівників оперативних підрозділів. У випадку проведення слідчими негласних слідчих (розшукових) дій виникає необхідність застосування засобів негласного отримання інформації, що без відповідної підготовки зробити неможливо.

Далі, аналізуючи главу 21 КПК України та нову редакцію ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», ми можемо впевнено говорити, що НСРД, які визначені у статтях 260-265, 267-272 КПК України, є в той же час «оперативно-розшуковими заходами» (ОРЗ), які можуть проводитись оперативним підрозділом правоохоронних органів (ст. 41 КПК України). Різниця тільки в суб'єктах проведення цих дій слідчий (прокурор) та оперативні працівники відповідно [7, п. 4 ч. 2 ст. 36, п. 2 ч. 2 ст. 40]. Ми бачимо, що до кримінального процесу додається негласна процесуальна форма проведення певних дій.

Виходячи з норм кримінального процесуального закону впливає, що слідчий стає суб'єктом проведення негласних слідчих (розшукових) дій, які в основному проводяться оперативно-розшуковими засобами. Це, по-перше, не відповідає процесуальним нормам зарубіжних країн, в яких особа, яка проводить слідство, дає доручення спеціальним підрозділам на проведення спеціальних слідчих дій, але сама не є суб'єктом їх проведення. По-друге, як було сказано вище, сучасна слідча практика та опитування показали, що навантаження, підготовка та досвід слідчих не дають змоги проводити НСРД, або керувати процесом їх проведення. По-третє, виникла проблема допуску всіх без виключення слідчих до державної таємниці, оскільки інформація про методи оперативно-розшукових заходів є таємною. Тому, ми вважаємо, що доцільним буде корегування ст. 40 КПК України щодо ролі слідчого у проведенні НСРД.

Проводячи аналогію між ОТЗ та НСРД, ми повинні підкреслити, що усі вони проводяться за допомогою оперативної техніки, яка у відповідності до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» є прерогативою оперативних підрозділів. Нагадаємо, що під оперативною технікою ми розуміли спеціальну техніку, яка використовується в оперативно-розшуковій діяльності правоохоронних органів щодо протидії злочинності [9, с. 85-86].

В умовах дії чинного Кримінального процесуального кодексу функція оперативної техніки дещо змінилася. Тому ми пропонуємо нове визначення цього виду спеціальної техніки. Оперативна техніка – це сукупність оперативно-технічних засобів та науково обґрунтованих методів їх використання і інформаційних технологій із суворим дотриманням законності з метою виконання правоохоронними органами завдань оперативно-розшукової діяльності та кримінального процесу.

В цьому контексті нам необхідно уточнити нашу позицію щодо структурної побудови технічних засобів, які використовуються в правоохоронній діяльності і безпосередньо щодо протидії контрабанді. Аналіз наукових робіт [9, с. 12-43] показує, що поняття технічних засобів, використовуваних у правоохоронній діяльності, з погляду нормативних актів, що регламентують діяльність правоохоронних органів, є досить невизначеним. Так, в одних дослідженнях та документах криміналістична або оперативна техніка включена до складу спеціальної, в інші – це окрема група технічних засобів. У деяких дослідженнях зі спеціальної техніки виділяють оперативну, криміналістичну й іншу техніку (при одночасному перерахуванні їх через кому) [10, с.

25-26], що є, на наш погляд, термінологічно невірним, тому що «спеціальна техніка» поняття більш широке, ніж «оперативна техніка» або «криміналістична техніка», причому останні її види вже за визначенням відносяться до «спеціальної техніки» (у широкому розумінні), а частина і ціле не можуть бути рівнозначними [11, с. 52-68].

Також для нашого дослідження важливим є закріплення у кримінальному процесуальному законі, що інформація на виході науково обґрунтованого технічного засобу (матеріали фотозйомки, звукозапису, відеозапису та інші носії інформації, у тому числі електронні), характеризується максимальною об'єктивністю й повнотою, тобто є документом [7, п. 1 ч. 2 ст. 99]. Це підтверджує результати наших попередніх досліджень [9; 11] та думки інших науковців [12; 13].

Виходячи з аналогії НСРД та ОТЗ В.Д. Пчолкін визначає підстави для проведення негласних слідчих (розшукових) дій: наявність інформації про злочини, що готуються або вчинені невстановленими особами; наявність інформації про осіб, які готують або вчинили злочини; наявність інформації про осіб, які переховуються від органів розслідування або ухиляються від відбування кримінальної відповідальності; наявність порушеного кримінального провадження.

Далі він підкреслює, що проведення будь-якої негласної слідчої (розшукової) дії допускається тільки при наявності одночасно і приводу, і підстави, тому приводи – це передбачені законодавством або нормативними актами фактичні відомості, які надійшли від джерел (гласних або негласних), оформлені документально та містять відомості про підстави для проведення негласних слідчих (розшукових) дій [14, с. 128]. Ми маємо констатувати, що при досудовому розслідуванні контрабанди НСРД повинні проводитись за наявності названих вище підстав.

Крім того окремі негласні слідчі (розшукові) дії та оперативно-технічні заходи можуть суттєво порушувати конституційні права і свободи громадян, тому потрібне дотримання певних умов їхнього проведення. Українське законодавство містить достатньо норм, якими забезпечувана гарантія прав і свобод громадян від необґрунтованого обмеження під час проведення ОТЗ та НСРД. Однак більшість із них було розроблено і прийнято практично без урахування можливості порушення конституційних прав громадян при використанні технічних засобів, призначених для негласного отримання інформації. До того ж, деякі із зазначених правових норм, наприклад, ст. 162 КК «Порушення недоторканності житла» та ст. 13 КПК «Недоторканність житла чи іншого володіння особи», не тільки не враховують сучасного рівня розвитку спеціальної техніки й не містять інформації про них, але і не відповідають своїй назві й положенням Конституції, з яких випливають.

На нашу думку, поняття «недоторканність», означене в Конституції України, є більш ємним за поняття «проникнення», яким його замінено в Конституції та в ст.ст. 162 КК та 13 КПК України. В результаті настільки спрощеного розуміння поняття недоторканності виходить, що статті з назвою «Порушення недоторканності житла» та «Недоторканність житла чи іншого володіння особи» насправді захищає громадян тільки від одного з видів порушення недоторканності – незаконного проникнення в житло фізичних осіб, а власне недоторканності статтею і не гарантовано. Водночас недоторканність, тобто захист житла від будь-якого (усякого) посягання з боку будь-кого, може бути порушена використанням спеціальних технічних засобів, призначених

для негласного отримання інформації, не тільки без фізичного проникнення в житло, але навіть уникаючи безпосереднього контакту з ним.

У зв'язку з наведеним вважаємо, що при проведенні НСРД «Обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи» (та відповідного ОТЗ) [7, ст. 267] гарантії недоторканності повинні поширюватися не тільки на житло в матеріальному його сенсі, але і на всю інформацію, що в цьому житлі перебуває і передається. Отже, порушенням недоторканності житла ми пропонуємо вважати не тільки відкрите або таємне вторгнення в це житло сторонніх осіб із метою проживання або з іншою метою, а також установлення в ньому засобів спеціальної техніки, що дозволяють здійснювати прослуховування розмов мешканців або візуальне спостереження за подіями, що відбуваються в цьому житлі.

Порушення недоторканності житла виникає й у тих випадках, коли за допомогою спеціальних технічних засобів, установлених за межами житла, ведеться спостереження за тим, що відбувається всередині його. Тут, на нашу думку, варто використовувати досвід кримінально-процесуального законодавства США, де вже досить давно спостереження за тим, що відбувається у житлі, й прослуховування, серед іншого з використанням технічних засобів, встановлених поза його межами, прирівнюється до обшуку (з відповідним порядком судового санкціонування і процесуальним статусом одержуваних у результаті прослуховування і спостереження матеріалів) [9, с. 243-245].

Суттєве значення має проблема інструментарію, у вигляді програмного забезпечення, використовуваного при проведенні НСРД «Зняття інформації з електронних інформаційних систем» у кримінальному провадженні. Так, сучасні реалії процесу поширення програмного забезпечення в рамках співдружності незалежних держав свідчать про те, що практично повсюдно використовується неліцензійне або несертифіковане програмне забезпечення, у тому числі й у діяльності правоохоронних органів. Така обставина може мати досить негативне значення при оцінці судом результатів цієї НСРД, експертизи або огляду комп'ютерної техніки з використанням подібного програмного забезпечення.

Рішення вищевказаної проблеми програмно-технічного забезпечення можливо декількома способами. Перший реалізується придбанням спеціального програмного забезпечення, розробленого закордонними компаніями (наприклад, EnCase, Knoppix-STD, Penguin Sleuth Kit і ін.). Разом з тим, більш оптимальним представляється другий шлях вирішення проблеми програмно-технічного забезпечення правоохоронних органів – створення національними підприємствами подібного програмного забезпечення, ліцензованого, сертифікованого і спеціально призначеного для вирішення експертних досліджень, оперативно-розшукових і негласних слідчих (розшукових) дій.

Висновок. Підводячи підсумок можемо констатувати, що протидія контрабанді правоохоронними органами вимагає застосування оперативної техніки в НСРД (ОТЗ), які повинні проводитись визначеними законодавством суб'єктами, за наявності встановлених нормативними актами приводу і підстав, з додержанням конституційних прав і свобод громадян, ліцензійними та сертифікованими засобами негласного отримання інформації.

Список використаних джерел:

1. Алфьоров С.М. Актуальні проблеми оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ / С.М.Алфьоров // Оперативно-розшукова діяльність органів внутрішніх справ: проблеми теорії та практики:

- матеріали Всеукр. наук. практ. конф. (Дніпропетровськ, 27 вересня 2013 р.). – Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2013. – С. 3-5.
2. Юрченко О.М. Проблеми та наслідки поєднання оперативно-розшукової та кримінально-процесуальної функцій у досудовому розслідуванні / О.М.Юрченко // Оперативно-розшукова діяльність органів внутрішніх справ: проблеми теорії та практики: матеріали Всеукр. наук. практ. конф. (Дніпропетровськ, 27 вересня 2013 р.). – Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2013. – С. 6-9.
3. Бандурка О.М. Теорія і практика оперативно-розшукової діяльності: монографія / О.М. Бандурка. – Харків: Золота миля. 2012. – 620 с.
4. Дидоренко Э.А. Процессуальный статус ОРД в уголовном судопроизводстве : монография / Э.А. Дидоренко, С.А. Кириченко, Б.Г. Разовский. – Луганск : РИО ЛИВД, 2000. – 74 с.
5. Мешков В.М. Некоторые аспекты опыта деятельности правоохранительных органов зарубежных стран по эффективному обеспечению внутренней безопасности государства / В.М.Мешков, А.Н.Соколов // Спеціальна техніка у правоохоронній діяльності: матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 26-27 листопада 2009 року). – К.: Київський нац. ун-т внутр. справ, 2009 – С. 71-74.
6. Скулиш Є.Д. Кримінального процесуального кодексу України 2012 року – імпульс оновлення оперативно-розшукової діяльності / Є.Д.Скулиш // Оперативно-розшукова діяльність органів внутрішніх справ: проблеми теорії та практики: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 21 вересня 2012 року). – Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2012. – С. 186-189.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям КПК України» станом на 02 липня 2012 року: (Відповідає офіц. текстові). – К.: Алерта, 2012. – 304 с.
8. Варава В.В. Концепт інституту негласних слідчих дій у контексті нового Кримінального процесуального кодексу України / В.В.Варава // Оперативно-розшукова діяльність органів внутрішніх справ: проблеми теорії та практики: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 21 вересня 2012 року). – Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2012. – С. 39-42.
9. Хараберюш І.Ф. Протидія злочинності засобами спеціальної техніки: концептуальний підхід: монографія / І.Ф. Хараберюш. – Донецьк: Вид-во «Ноулідж», 2011. – 362 с.
10. Отримання та використання первинної оперативно-розшукової інформації оперативними підрозділами ОВС України: монографія / [А.В.Баб'як, В.П.Сапальов, М.В.Стащак, В.В.Шендрик]. – Львів: Каменяр, 2010. – 167 с.
11. Використання оперативно-технічних засобів у протидії злочинам, що вчиняються у сфері нових інформаційних технологій: монографія / [І.Ф. Хараберюш, В.Я. Мацюк, В.А. Некрасов, О.І. Хараберюш]. – К. : КНТ, 2007. – 196 с. – (Сер.: Проблеми оперативно-розшукової діяльності).
12. Артеменко П.П. Місце оперативно-розшукової інформації, одержаної технічними засобами, у системі доказів з кримінальної справи / П. П. Артеменко // Теорія оперативно-службової діяльності правоохоронних органів України: Наукове видання / за ред. В. Л. Регульського. – Львів: ЛІВС при НАВС України, 2000. – С. 11 – 15.
13. Специальная техника и информационная безопасность: учебник / под ред. В.И. Киришина. – М.: Акад. управления МВД России, 2000. – Т.1. – 783 с.
14. Пчолкін В.Д. Підстави та умови проведення негласних слідчих (розшукових) дій / В.Д.Пчолкін // Оперативно-розшукова діяльність органів внутрішніх справ: проблеми теорії та практики: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 27 вересня 2013 року). – Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2013. – С. 126-130.

References:

1. Alforov S.M. Aktualni problemy operatyvno-rozshukovoi diialnosti orhaniv vnutrishnikh sprav / S.M.Alforov // Operatyvno-rozshukova diialnist orhaniv vnutrishnikh sprav: problemy teorii ta praktyky: materialy Vseukr. nauk. prakt. konf. (Dnipropetrovsk, 27 veresnia 2013 r.). – Dnipropetrovsk: Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav, 2013. – S. 3-5.
2. Iurchenko O.M. Problemy ta naslidky poiednannia operatyvno-rozshukovoi ta kryminalno-protseusualnoi funktsii u dosudovomu rozsliduvanni / O.M.Iurchenko // Operatyvno-rozshukova diialnist orhaniv vnutrishnikh sprav: problemy teorii ta praktyky: materialy Vseukr. nauk. prakt. konf. (Dnipropetrovsk, 27 veresnia 2013 r.). – Dnipropetrovsk: Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav, 2013. – S. 6-9.
3. Bandurka O.M. Teoriia i praktyka operatyvno-rozshukovoi diialnosti: monohrafiia / O.M. Bandurka. – Kharkiv: Zolota mylia. 2012. – 620 s.

4. Dydorenko Э.А. Protssesualnyi status ORD v uholovnom sudoproyzvodstve : monohrafiia / Э.А. Dydorenko, S.A. Kyrychenko, B.H. Razovskyi. – Luhansk : RYO LYVD, 2000. – 74 s.
5. Meshkov V.M. Nekotorye aspekty opyta deiatelnosti pravookhranytelnykh orhanov zarubezhnykh stran po effektivnomu obespecheniu vnutrennei bezopasnosti hosudarstva / V.M.Meshkov, A.N.Sokolov // Spetsialna tekhnika u pravookhoronni diialnosti: materialy IV mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Kyiv, 26-27 lystopada 2009 roku). – K.: Kyivskiy nats. un-t vnutr. sprav, 2009 – S. 71-74.
6. Skulysh Ye.D. Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy 2012 roku – impuls onovlennia operatyvno-rozshukovoi diialnosti / Ye.D.Skulysh // Operatyvno-rozshukova diialnist orhaniv vnutrishnikh sprav: problemy teorii ta praktyku: materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf. (Dnipropetrovsk, 21 veresnia 2012 roku). – Dnipropetrovsk: Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav, 2012. – S. 186-189.
7. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy. Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy u zviazku z pryiniattiam KPK Ukrainy» stanom na 02 lypnia 2012 roku: (Vidpovidaie ofits. tekstovi). – K.: Alerta, 2012. – 304 s.
8. Varava V.V. Kontsept instytutu nehlasnykh slidchykh dii u konteksti novoho Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy / V.V.Varava // Operatyvno-rozshukova diialnist orhaniv vnutrishnikh sprav: problemy teorii ta praktyku: materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf. (Dnipropetrovsk, 21 veresnia 2012 roku). – Dnipropetrovsk: Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav, 2012. – S. 39-42.
9. Kharaberiush I.F. Protydiia zlochynnosti zasobamy spetsialnoi tekhniky: kontseptualnyi pidkhid: monohrafiia / I.F. Kharaberiush. – Donetsk: Vyd-vo «Noulidzh», 2011. – 362 s.
10. Otrymannia ta vykorystannia pervynnoi operatyvno-rozshukovoi informatsii operatyvnymy pidrozdilamy OVS Ukrainy: monohrafiia / [A.V.Bab`iak, V.P.Sapalov, M.V.Stashchak, V.V.Shendryk]. – Lviv: Kameniar, 2010. – 167 s.
11. Vykorystannia operatyvno-tekhnichnykh zasobiv u protydii zlochynam, shcho vchyniautsia u sferi novykh informatsiinykh tekhnolohii: monohrafiia / [I.F. Kharaberiush, V.Ia. Matsiuk, V.A. Nekrasov, O.I. Kharaberiush]. – K. : KNT, 2007. – 196 s. – (Ser.: Problemy operatyvno-rozshukovoi diialnosti).
12. Artemenko P.P. Mistse operatyvno-rozshukovoi informatsii, oderzhanoi tekhnichnymy zasobamy, u systemi dokaziv z kryminalnoi spravy / P. P. Artemenko // Teoriia operatyvno-sluzhbovoi diialnosti pravookhoronnykh orhaniv Ukrainy: Naukove vydannia /za red. V.L.Rehulskoho. –Lviv: LIVS pry NAVS Ukrainy, 2000. - S. 11 – 15.
13. Spetsyalnaia tekhnika y ynformatsyonnaia bezopasnost: uchebnyk / pod red. V.Y. Kyryshyna. – M.: Akad. upravleniia MVD Rossyy, 2000. – T.1. – 783 s.
14. Pcholkin V.D. Pidstavy ta umovy provedennia nehlasnykh slidchykh (rozshukovykh) dii / V.D.Pcholkin // Operatyvno-rozshukova diialnist orhaniv vnutrishnikh sprav: problemy teorii ta praktyku: materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf. (Dnipropetrovsk, 27 veresnia 2013 roku). – Dnipropetrovsk: Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav, 2013. – S. 126-130.

Рецензент: кандидат юридичних наук, доцент Сорока Л.В.

УДК343.98.343.326

Чорний Г.О.,

доцент кафедри криміналістики Національного
юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ОСОБЛИВОСТИ ЗАЛУЧЕННЯ СПЕЦІАЛІСТА ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ТЕРОРИСТИЧНИХ АКТИВ

В статті розглянуто основні питання щодо форм, видів та основних напрямків залучення спеціаліста при розслідуванні терористичних актів. Досліджено особливості застосування спеціальних знань при проведенні окремих слідчих (розшукових) дій та тактику дії спеціаліста відповідно до слідчої ситуації.

Ключові слова: боротьба з тероризмом, спеціальні знання, тактика дії спеціаліста.

ОСОБЕННОСТИ ПРИВЛЕЧЕНИЯ СПЕЦИАЛИСТА ПРИ РАССЛЕДОВАНИИ ТЕРРОРИСТИЧЕСКОГО АКТА